

eld in een
en wil af-

zakelijk de
Dienst des
zulk mis-
keeringen
eid mogen
schen, wel
dan onze
ur gegeven
ur, heilige
kerk, dan
or zijn kerk

is hetgeen
capittel door
ruggegaan,
t, dat God
ordt terug-
o er in een
a voor een
wordt.

lichting van
et mensch
len Regen-
fing, het-
gens heel
r verband
r Schrift,
ker, Job en
historische
eschouwing

leefde men
bolleke der
rus ganseli
n bepaalde
e drukken
alleen met

uzenledeke
ldig tegen
de getrouwe
tot had ge-

vrede.
en
oed

symboliek
ontloft zich
historie is
ouder an-
eenuw, her-
historie der
geleed en
in de wille
openbaard,
erleden als
naar worste-
pte, steeds
a staan.

lat bevolkt
wereld om
voelt, waar
en, en waar-
at.

rijke wereld
mogen uit-
die mach-
historie,
wee in die
geleed, als
predikt, en
len gesteld,
de wereld

ningen zijn
en ook in
denker wel
ene kracht,
raakt niet
op zich zelf
la het niet
s het skelet
spieren en
s voor kan

der Refor-
om, de
in de ver-
nythologie,
en uit den
daar alles
m. Een He-
Minerva,
figuren en
heidensche

eh metter-
uit.
schouwing
evensteking
natschappij
g en oud,
mleef, en
niet geen
maar dan
en namen
en slechts
leden, heel
roepen, bij

id ons zijn
hebben we
een histo-
delend als

moet dan
in inleven.

diath was,
a beduidt,
e kennisse
d worden.

zijn.

Saambinding.

Het werk der «saambinding» gaat onder de Gereformeerde kerken heilighijk voort, en goede hope mag gekoesterd, dat de dag niet meer verre is, waarop de laatste A en B onder ons verdwijnt, doordien een iegelijk zich in gehoorzaamheid buigt voor Hem, die de Alpha en Omega is.

Dit zeggen vatte niemand ironisch op. Wel weten we, dat er ideaal aangelegde geesten zijn geweest, die na 1802 zich inbeelden, dat in minder dan geen tijd alle A, B en C's ineen zouden vloeien, maar die verwachting doet meer eere aan hun hart, dan dat het blij is van hun menschenkennis.

Natuurlijk moet het ideaal steeds met geestdrift beleden, volstandig vastgehouden, en rustloos nagejaagd; maar daarmee is nog in het minst niet gezegd, dat ge zoo op eens, zoo op staanden voet, alle struikelblokken uit den weg ruimt.

Schier niets is zoo moeilijk als twee kerken saam te binden tot één. Ge stuit op tweeërlei verleden. Op tweeërlei zienswijze. Op tweeërlei gewoonten en manieren. Op tweeërlei regeling. Op tweeërlei beurs. Op tweeërlei sympathie. Een tweeweld waaruit dan de neiging opkomt, om zich wel te willen vereenigen, als men weet meerderheid te zullen blijven, maar er zeer tegen op te zien, zoo men als minderheid bij een machting meerderheid komt.

Dit alles nu is wel niet hoog, en niet heilig en niet een onvoorwaardelijk bukken voor het Woord, maar het is zondig-menschelijk, en met dat menschelek moet worden gerekend, vooral onder Nederlandsche Calvinisten, die geestelijk stijf op hun stuk staan, en lang niet altoos smedig zijn bij hun handelen.

En ziet men nu, hoe niettegenstaande deze schier onoverkomelijke moeilijkheden toch in zoo korte jaren reeds in tal van plaatsen de eenheid tot stand kwam, niet alleen in dorpijns en dorpen, maar ook in groote steden, zooals Utrecht, ja hoe zelfs te Amsterdam de zaak reeds zoover vorderde, dat kerk A haar besluit tot afwijzing nog met slechts *éne stem* meerderheid nam (21 tegen 20), dan is er toch en oorzaak tot dank en lof en kostelijke hope voor de toekomst.

Of begrijpt en voelt een ieder niet, dat, bijkbaar de plicht tot saambinding de conscientie gaat raken, dat men inziet: *«moet zoo»*, half beschamend is, als het nog niet kan; en hoe zich hierdoor in de kerken een zekere publieke opinie vormt, die maakt dat in de kerkeraden de tegenstanders almeer terrein verliezen, en de voorstanders langzaam maar zeker terrein winnen.

Gelijk een ieder tast en voelt, is ook te Amsterdam de ineen-smelting eenvoudig een kwestie van tijd, en van een tijd die overzienbaar is.

Veel, zeer veel hangt hierbij natuurlijk af van den aard en het karakter der ambtsdragers die op een gegeven oogenblik met de leiding der zaken in zulke kerken belast zijn.

Staan er vrije, vroege mannen aan het hoofd, dan wordt heel de zaak, zonder persen en dwingen, kalm, rustig en voorzicht, kortom met Christelijke wijsheid geleid, en dan komt men er...

Is daarentegen de zaak in handen van wel vrome en goede mannen, maar die in bedaarheid, in liefdesdrang en wijsheid van inzicht en tact van handelen te kort schieten, dan botst het, en schiet men niet zoo spoedig op.

Ook oefenen allerlei plaatselijke aangelegenheden invloed, niet het minst de rekening van ontvangst en uitgaf. En zoo komt de beslissing, die in hoofdzaak bij de opzieners der gemeente behoort, vaak geheel in handen van de mannen van de dubbeltjes, waarmee nu niet het armengeld, maar het geld van de kerk bedoeld is.

Daarom zal het o. i. goed zijn, zoo men steeds meer op drie dingen letten gaat.

Ten eerste hierop, dat men niet *overhaaste*. Alles wat langzaam gaat, gaat zeker. Terecht wees de *Roepers* er reeds meer dan eens op, dat overijling hier schiedt. Dan uit men vaak een ondoordacht woord. Men botst. Er schiet een wortel van bitterheid op. Men raakt achteruit. En schiet niet op.

Neem er daarom uw tijd voor. Werk rustig en kalm! Neem bij ieder nieuw stadium op den weg naar uw ideaal een zekere *paauze*, dat de gemoeiden weer tot bedaren komen.

Mits natuurlijk op beding, dat ge nooit de zaak schieten laat, en hoe hopeloos het ook schijnt te staan, altoos, na zekere pauze, weer taal en volhardend op de zaak terugkomt.

Het tweede punt is: besluit niet alleen, maar *motiveren* altoos uw besluit.

«Nog niet», het zij zoo, maar zeg dan altoos duidelijk, *«wantom»* nog niet. Geef reden, geef rekenschap, zeg duidelijk, hoever ge wel, en hoever ge nog niet medegaat, en voeg er altoos bij *«wantom»* niet.

Zeg dat aanstonds, en kint ge, toets uw zeggen, toets uw motieven aan de Schrift, of aan de Formulieren van eenigheid, of aan de historie der vaderen.

En eindelijk wat het derde punt aangaat: *Beuwer de geesten*.

Predik over de zaak, licht de zaak *ganschelijk* voor de gemeente toe. Doe heel de gemeente er in meeleven.

Aldus is de weg der heiligen.

Aan het eind van dien weg loopt het op eenheid uit.

Aldus kweekt ge de *broederlijke liefde*.

Deze gewisse belofte.

In zake het Formulier van de bediening van het heilig Avondmaal ontvingen we van den heer J. Singels te Rotterdam dit schrij-

ven, met het daarin vervatte verzoek, om eenige toelichting.

Het schrijven zelf luidt aldus:

ROTTERDAM, 8 Juni 1895.
Aan de Redactie van de *Herant*.
Hooggeachte Heer!

Met zeer veel genoegen las ik de slotregelen van uw hand, gevoegd bij uw opmerkingen over de Van Kamp's open brief, benevens wat u schrijft over «Onze Vaderen», naar aanleiding van het schrijven «in overweging genomen» van de Van der Vegt.

Veruolft mij in verband met een en ander u iets te vragen omtrent het formulier voor het heilig Avondmaal in de Geref. kerken. Twee wegen, zoo luidt het Woord des Heeren, algezien hoe het ons menschen wellicht anders toeschijnt; maar nu — het formulier zegt in zake de rechte beproeving, punt 2: Onderzoekte een iegelijk zijn hart, of hij deze gewisse belofte Gods enz.

Meer dan ééne, heen zeer vele zwakke geloovigen, gelooven dit niet, en al wordt er onderscheid gemaakt tusschen het persoonlijk voor zich zelf gelooven en dan wel, het gelooven van de *gewisse belofte Gods*, dat hem al zijne zonden vergeven zijn, enz. — en daarmee is de raak niet belder. Zij, wier lust het is den Heere te zoeken, naar Hem te vragen, voor Hem te leven en in Zijne wegen te wandelen, behooren ter versterking van dit, (wellicht) zwakke geloof ten Avondmaal; ook het vervolg van het formulier bevordert dit wel, maar na de 3 punten van het rechte onderzoek en der beproeving, waarbij punt 2 als boven niet en zelfs op *verre* na niet, wordt bevonden, geldt het in het formulier daarentegen *die deze gelofenis niet* in hun hart gevoelen, eten en drinken *zich zelve een oordeel*, niet onderscheidende het lichaam des Heeren. Och waarde Redacteur, licht dit even toe, of zeg met mij dat het formulier — hoe goed ook bedoeld — fout is.

Velen gelooven die gewisse belofte Gods dat hun zonden vergeven zijn, *niet*.

Zij eten zich immers geen oordeel?

Zij hebben noodig tot versterking des geloofs het Avondmaal mede te gebruiken, d. i. des Heeren dood te verkondigen, en in den weg van gehoorzaamheid te komen tot het geloof dat hun *hunne zonden vergeven zijn*, alleen door het lijden en sterven van den Heere Jezus. Laat mij u nog mededeelen, dat ik mijn woord gaf, om op eene vergadering van Broeders Ouderlingen A en B alhier, in te leiden het onderwerp: *Huishouding en Avondmaal*, en als ik nu in 't eerstvolgend nummer van de *Herant* iets omtrent het bedoelde formulier als vervolg van «Onze Vaderen» van dit nummer mocht vernemen, zou mij dit bijzonder aange-naam zijn. Vooral vroeger bleven ontzettend veel menschen op dit formulierbezwaa van het Avondmaal weg, en nog is er wat te spreken en te handelen dikwerf, dat zult u trouwens ook wel weten, dank ik. Bij voorbaat dank.

Met hoogachting en Broedergroete,
Uw Di. Dr. en Br.
J. SINGELS.

De hierbij gevraagde toelichting geven we volgaarne.

De Heidelbergse Catechismus antwoordt op de Vraag: *Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?* in dezer voege:

Alleen door een oprecht geloof in Jezus Christus; alsoo dat, als is 't dat mij mijn geweten aanklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaar gezondigd en van dezelve geen gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder eenige mijne verdienste, uit louter genade, mij de volkomen genoegevoering, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals ik had ik ooit zonde gehad noch gedaan, ja als had ik ook al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft, zoover ik zulk eene weldaad niet een geloovig hart aanneem.

Eerst wie dit belijdt, wordt tot het Avondmaal toegelaten.

We worden gerechtigvaardigd door het geloof, en dit geloof houdt juist in, dat *alle onze zonden ons vergeven zijn*.

Niet: vergeven zullen worden, maar vergeven zijn.

Dit te belijden is de Christelijke religie. Die inhoud onzer belijdenis is het *Evangelie*, en dat Evangelie mag niet anders worden voorgesteld.

Zeer terecht zegt dan ook het Formulier van het heilig Avondmaal, dat niemand aan het heilig Avondmaal hoort, dan wie dit van zichzelf en voor zichzelf persoonlijk belijdt.

Wie dit niet belijdt, kan niet aan het heilig Avondmaal worden toegelaten.

Alleen de geloovigen worden genoot. Niet zij die *niet* gelooven.

En wie *niet* geloof, en dus een *engelovige* is, en dan toch de zegelen zich toe-eigen, natuurlijk over dien gaat een oordeel.

Aan dezen eenig juiste en waren stand der dingen mag altoos niet getornd worden.

Wie hieraan wrikt, wrikt het fundament onzer belijdenis los.

Doch nu rijst de vraag, als het Sacrament het geloof moet sterken, dan ligt hierin toch opgesloten, dat, als ik ten Avondmaal ga, *er iets aan mijn geloof ontbreekt*.

Ongetwijfeld.

Alleen maar wat er ontbreekt, mag niet ontbreken in de *deelen*, maar alleen in de trap-pen of graden.

Een geloof, dat zal kunnen *gesterkt* worden, moet *geloof* zijn. Geloof uit den waren wortel, van de ware natuur, van het echt gehalte; alleen maar *zaak* in zijn kracht en te *machteleer* in zijn werking.

Als ge na riekte ingezonden zijt, moet uw leven *gesterkt* worden, maar dit kan alleen dan, *als het leven er nog is*, niet zoo het leven te loor gaat en de kranke sterft.

Een *lijf* op de sterken is onmogelijk.

Dus moet er, zal er sterking kunnen worden aangebracht, *nog leven* zijn. En zoo ook nu, zal het Avondmaal werken kunnen, en het geloof kunnen sterken, dan moet dit *geloof* er zijn en *leven*.

Als er dus staat: Of gij deze gewisse belofte Gods geloof, dat al uw zonden u om Christus' wille vergeven zijn, dan wil dit niet zeggen, dat het geloof waarmede wij dit gelooven, ons bevreemdt. Integendeel, er ligt in, dat het ons *niet* bevreemdt. Dat

we het sterker, bealister, vanger moeten wenschen. Maar *ontbreken mag het niet*.

Ge staat dan niet in *engelof*, maar in *kleingelof*, en ge gaat ten Avondmaal op met de bede: Heere, ik geloof, maar vermeerder Gij mij het geloof door uw heilig Sacrament!

Inwonende volwassen zonen.

Nog eens moeten we terugkomen op de quaestie van inwonende volwassen zonen, die ruimschoots genoeg verdienen, om geheel in hun onderhoud te voorzien.

We spreken niet over wie nog *niet* meerderjarig is. Die staat onder vaders macht. Die is kind thuis. Tenzij hij trouwe, en hierdoor man in de maatschappij worde.

We bepalen ons tot die andere jonge mannen, die 1°, volwassen zijn, en 2°, zoo-veel verdienen, dat ze in staat zijn, geheel op zich zelf te staan.

Nu zal men het met ons eens zijn, dat het hoogst wenschelijk is, dat deze niet bij vreemden in den kost gaan, maar, zoolang ze niet huwen, bij hun ouders blijven inwonen.

Dat sterkt den familieband. Dat geeft huislijk leven. Dat houdt van veel kwaad af. En bewaart voor veel zedelijke gevaar.

Hoe nu moeten zulke jonge mannen beschouwd worden? Als *kinderen* of als *mannen*?

En dan komt ons voor, dat ze niet meer als *kinderen* mogen beschouwd worden.

De heilige apostel Paulus zegt zoo duidelijke: «Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, maar nu ik man ben geworden, heb ik te niet gedaan wat des kinds was.»

Het kind-zijn is, naar luid van Gods Woord, tegenover God een *duurzame* en *altoosblijvende*, maar onder menschen een *tijdelijke* en *voorbijgaande* betrekking.

Men is eerst *kind*, om straks *man* te worden. Heel de opvoeding moet er zelfs op gericht zijn, om een kind de kinderschoenen te laten uittrekken, en straks als volwassen en zelfstandig man in kerk en maatschappij en staat te doen optreden.

Het kind-zijn gaat voorbij, en dan komt de manlijke leeftijd, die omstreeks de 23 jaren intreedt.

Vandaar de eisch, dat de man *zijn vader en moeder verlaten zal*, om zijn vrouw aan te kleven.

Te trouwen is voor wie trouwen kan plicht.

Maar juist dat mogen en moeten trouwen, wat het *verlaten van vader en moeder* insluit, rust dan ook op de onderstelling, dat de jonge man nu zelfstandig is, zelf handelt, zijn eigen karakter ontwikkelt, voor zich zelf zorgt, zijn ouders niet meer tot last is, en alzoo het leven in kerk, maatschappij en vaderland helpt bevorderen en ontwikkelen.

En hierin nu ligt opgesloten, dat hij ook *geldelijk* niet meer onder *voogdij* staat, maar dat zijn goed *zijn meester* in hem zelven heeft.

Hij moet zelf zijn geld verdienen. Dat geld vertrouwt God hem toe. Hij is er Gode rekenschap van schuldig. God zal het van hem afrekenen.

Tot aan dien tijd toe, was zijn vader *voogd* over het goed van zijn kind. Nu niet meer.

Nu is hij niet meer *sonder voogdij* gesteld, maar heeft zelf voor zijn eigen geld in te staan. Dus ook het te beheeren.

Natuurlijk moet hij, zoo zijn ouders in nood zijn, hun «wedervergelding» en hun te hulpe komen.

Ontaard zou zijn, wie dit niet deed.

Maar juist deze «wedervergelding» sluit in, dat hij zelf over zijn geld beschikt.

Wie niet zelf *meester van zijn geld* is, kan niet *wedervergelden*.

Aldus hebben het steeds onze moralisten gepredikt, en we kunnen niet anders de zaak inzien, of aldus staat het in Gods Woord.

Keert nu echter zulk een jonge man zich aanstonds van zijn ouders af, en zegt hij: *«Ik ga elders wonen»*, — dan toont dit of een kwaden geest in hem, of het bewijst dat het huislijk leven bij vader en moeder niet aantrekt.

Goed daarentegen is het dan alleen, zoo nu een jonge man zegt: Zoolang ik niet trouw, blijf ik bij vader en moeder. En dan is het wenschelijk, dat hij niet zegt: *«Ik betaal kostgeld»*, maar dat vader en moeder zeggen: *«Blijf bij ons inwonen»*, en dat hij mildelijk zijnerzijds in de gemeenschappelijke huishouding bijdraagt.

Kootwijk.

Eer ons blad de zomeruiste ingaat, sta hier nogmaals een woord tot de conscientien over Kootwijk.

Bij de hereeniging der kerken in 1802 is uitdrukkelijk gestipuleerd, dat de gezamenlijke kerken de tegenover Kootwijk aange-gaane verplichtingen als een eerschuld voor haar rekening namen.

Dit was zoo te verstaan, dat eerst de classis, daarna de provincie Gelderland, en voor wat deze niet klaren konden de Deputaten voor de hulpbehoevende kerken, op tijd en stiptelijk zorgen zouden.

Toch is dit niet geschied.

Deze plichtige belofte is *niet* nageleefd. Gedurig is Kootwijk eerschuld achterstallig. Later komt er dan wel geld. Maar veel te laat. Niet geregeld. Niet gelijk het onder Gereformeerden behoort.

Of dit nu aan de Deputaten ligt, of aan wie anders, kunnen wij niet beoordeelen, maar vast staat, dat *niet* gedaan wordt wat is toegezegd, en derhalve dat wie ten deze in plichtsbetrachting te kort schoot, zich jilgts heeft op te maken om deze zaak op vasten voet te regelen.

Er is 'sjaars een som van f. 1000 noodig. Aangenomen nu dat kerk, classis en provincie hiervan f. 300 afdoen, dan blijft er

voor de gezamenlijke overige kerken te saam f. 700 over, die bij termijnen van 3 maanden, groot f. 175, geregeld moeten worden afbetaald.

Bezwaar levert dit natuurlijk in het minst niet op.

Voor ruim 600 kerken is een som van f. 700 'sjaars, welnu meer dan één gulden per kerk per jaar.

Een vraag.

Naar aanleiding van veler uiteenlopend inzicht over de quaestie, wat onze Gereformeerde kerken beleden en belijden, omtrent de kwaliteit waarin de kinderen der geloovigen bij hun presentatie tot den heiligen Doop voorkomen, gaven we drie weken geleden een schema voor de wijze, waarop zulk een quaestie tot behoorlijke helderheid was te brengen.

Mogen we het er nu voor houden, dat ook die organen der pers, die een van het onze afwijking gevoelen schenen te begunstigen, over deze wijze van onderzoek het met ons eens zijn?

We gelooven het wel.

Het is ons zelfs niet denkbaar, dat men een andere wijze van oplossing zich zou kunnen voorstellen.

Maar het *kon* toch zijn.

En daarom wenschen we wel de vraag te stellen, of organen der pers, die een ander methodologisch inzicht voorstaan, de goedheid zouden willen hebben dit uit te spreken, en dan tevens tegenover onze wijze van onderzoek de hunne te willen voorstellen.

Eer men toch saam een onderzoek gaat instellen, behoort men over de wijze van onderzoek tot eenparigheid te zijn gekomen. Anders verstaat men elkander niet.

KUYPER.

Uit de Pers.

In de *Basiss* van de vorige week, legt Ds. Gispun nog eens den vinger op de wondeplek van ons nationale leven, het zich opsluiten in de *wel ingezigtelijke geestelijke polders*. Hij zegt er van:

De arjd in ons land, op geestelijk gebied, loopt waarlijk niet over bijaken. Hij raakt den grond van het geloof zelf, en niet alleen den inhoud. Een halve eeuw geleden kon het land nog in ontroering komen door de tijding, dat men in Groningen een verwerpelijke «bloedtheologie» noemde wat, in alle eeuwen, door de algemeene Christelijke kerk beleden was als de grond onder behoudenis, het fundament van ons geloof. Maar nu zijn wij zoo ver gekomen, dat het bericht, dat «geloovige godgeleerden», in naam der wetenschap, den Bijbel ontdaan hebben van zijn bovennatuurlijk waas en gewaande Goddelijke autoriteit, hier kalm wordt opgenomen, alsof men zeggen wil: o, is het anders niet?

Dat dit den grootsten invloed heeft op kerk en staat en maatschappij, ligt voor de hand. De z.g. confessionele richting in de volkskerk wordt dan ook, in toenemende mate, in de hoek gedrongen, en vindt haar laatste sterfte in het feit, dat de belijdenis van den Bijbel als Gods Woord, en het prediken van den Bijbel met handhaving in de prediking van de leer des geloofs, naar de aloude belijdenis, nog niet verboden is. Het overige moet men dan aan de heeren, die de hoogste macht in de kerk hebben, overlaten.

En deze slaapdrank werkt krachtig.

Maar de uitkomst is, dat de «vrije gedachte» steeds meer, beide in kerk en staat, in haar oppermacht bestendigd en versterkt wordt, en het liberalisme de heerschappij behoudt in het land.

In onze Gereformeerde kringen wordt dit nog weinig, te weinig ingezien en begrepen. Er is ge-brek aan algemeene begrippen, en daardoor aan een ruimer en helder blik op het leven. Elk blijft zooveel mogelijk in zijn eigen kringje, in eigen afgeperkt tuintje, dat met een honse onder-wetse heg, waaronder men niet kan heensien, van des buurmans tuintje is afgescheiden. Achter die hegge zou men liefst stil en rustig, voldaan met zichzelf en met zijn tuintje, als eezame renteniers, die de zuinigheid hebben leeren betrach-ten, willen leven. Het mogen in des buurmans tuintje dan niet alles verkeerd zijn, zoo voortreffelijk als het in ons tuintje is, is het toch nergens.

Waarom zou men dan ook naar verandering staan?

Meer dan eens heb ik de verruchting gehoord, dat er toch aan een doelen uitgekomen was, want door deze is zooveel onrust en beroering in het land gebracht. En telkens hoor ik de be-wering, dat de vereeniging van '92 toch zoo te be-treuren is. Waarom niet liever elk in zijn eigen tuintje gebleven, bloempjes plukkend en koutend over het alderde in buurmans tuintje, of over den kwistigen aanleg van dat tuintje, terwijl het onze zooveel eenvoudiger en goedkooper is.

Die buiten ons zijn, vragen soms, niet zonder eenige ironie, of we nu wezenlijk vereenigd zijn? En als dan het antwoord is: Ja zeker zijn we vereenigd! alleen plaatselijk zijn we nog gedeeld, dan kost het moeite de menschen aan het verstand te brengen, dat dat wel kan. Want zij kunnen niet begrijpen, dat men in Classicale en meerdere ver-gaderingen een kan zijn, en op de plaats zelf, waar men woont, elkaander den rug toekent en niet het aangezicht.

Wij meenen die mogelijkheid wel te kunnen be-grijpen, en juist omdat wij ze begrijpen, is het zoo pijnlijk.

Want dan begrijpen wij, dat zulk een toestand niet is tot eere Gods.

Dan begrijpen wij, dat de kerk zoodoende in oppraak komt, een schimp en aansluiting wordt, voor die haar recht van bestaan betwisten en haar streven wreken, omdat zij haar grondslag en haar bouw hooft.

Ook begrijpen wij dat, dat er geen sprake kan zijn van een krachtig optreden in het publieke leven, dat het invleren en doorwerken van de beginselen, die wij voor waarachtig houden, daar-door groote klusjes wordt tegengestaan.

Ten laatste begrijpen we ook, dat de eens zoude de andere voorbringt, en dat in steeds klimmende mate het werpen van de schuld op den broeder, het streven en de taktiek is van scherpsnijdende geesten, en ook van geesten die niet scherpsnijdende zijn, maar toch op dit punt een groote gevatheid aan den dag leggen.

Ook hier geldt het woord: *«dile niet vergaderd, verzoont»*. Gij kunt: geestelijk gelooven, dat de meesten de dipten des Satans niet kennen, waar-niet alle deze dingen opdoemen, en waarlijk bij zichselven meenen vele wederpartijde dingen te moeten doen, tegen de eenheid der Gereformeerde kerken in Nederland. Maar dat neemt niet weg, dat hunne woorden en daden toch allernooddijgtig zijn.

De ernst die in deze woorden spreekt, is stel-lig niet te hoog gespannen.

Zonder vrees voor tegenspraak mag getuigd, dat, zoo men thans door eigeninnigheid en op zijn stuk staan en zin voor het particu-larisme de weeroploeiing van het geloof der vaderen tegenhoudt, de naaste toekomst al donkerder schaduwen op ons nationale leven zal werpen.

De verantwoordelijkheid hiervoor zal dan rusten op wie zoo ongelukkig veel goeds, als de Heere onze God ons geschonken had, verloor.

Zijn genade was deze eeuw zoo wonderbaar groot over ons; maar veler nek kan hard zijn, evenals die vaak hard was in het land der heilige profeten.

KUYPER.

Officiële Berichten.

Met vercharting uit het *Kerkblad* van 28 Juni 1895.
Provinciale Synode van Gelderland, gehouden 22 en 23 Juni 1895 te Harderwijk.

Door een der afgevaardigden uit de Classis Apeldoorn, Ds. Koffberg, wordt de toestand der kerk van Kootwijk ter sprake gebracht volgens instructie bij den laabrief. Op het eerste punt, dat een *eventueel* verzoek betreft, kan de Synode niet ingaan; omtrent punt 2, bevattende eene betere en afdoende regeling der financiële aangelegenheden der kerk van Kootwijk, neemt de Synode, na ernstige discussie, de navolgende resolutie: «De Provinciale Synode van Gelderland besluit, om aan hare deputaten voor Hulp-behoevende kerken op te dragen, generale Deputa-taten in te lichten omtrent den financiële toestand der kerk van Kootwijk, metzaders omtrent hetgeen de Provincie Gelderland voor Koot-wijk dit jaar gedaan heeft; met verzoek om, ingeval de kas der Gen. Dep. niet toereikend is om het ontbrekende aan te vullen, eene algemeene collecte voor Kootwijk's predikants-tran-sactement, en dat wel zoo spoedig mogelijk te willen tusschrijven, opdat Kootwijk's kerk in dezen, eindelijk eens uit de schuld gerake».

Nog bepaalt de Synode, dat (D. V.) hare gewone e.k. vergadering zal gehouden worden in de eerste helft der maand Juni '96 op een Woensdag te Zutphen en dat de Gereform. kerk aldaar haar zal samenroepen.

Kas voor Em. pred. enz.

Het Moderamen der Kas voor Em. pred., pred.-Wed. en -W. brengt ter kennis der kerken, dat tenzij nog vele en flinke collecten ZED. voor 1 Juli worden toegezonden, hij niet in staat zal zijn de volle toegesegde ondersteuning uit te keeren, terwijl ZED. noch het Moderamen in staat zijn, door voorloopig voorschot het tekort te dekken.

Welke kerken of welke broeders wenschen door toezending eener gift er voor te zorgen, dat de